

ВИДОВЕ ПОРТФОЛИО НА УЧЕНИКА

Димитър Стоянов Бинев
Бургаски свободен Университет

TYPES OF STUDENT'S PORTFOLIO

Dimitar Stoyanov Binev
Burgas Free University

Abstract: *The article looks at the three types of portfolio and summarizes that each of them has its own objectives, users and specifics in making; they also have their own contribution to the process of assessing students' achievements.*

Key words: *types of portfolio, educational tools, reflexion, self-assessment*

Портфолиото е систематично и организирано събиране на учебни материали с участието на ученика, което предоставя информация за неговото развитие и постижения в процеса на обучение.

Едно от основните предимства на портфолиото е, че то дава възможност учениците да документират аспекти на своето обучение, които трудно биха могли да бъдат показани с традиционното оценяване.

Портфолиото е сбирка от работите на учениците и може да бъде по-точно определено в зависимост от целите, за които се използва.

Работно портфолио

Работното портфолио има за цел да даде възможност на учителите и учениците съвместно да оценят напредъка от общата си работа.

Учителят и ученикът заедно определят продуктите, чрез които да покажат прогреса в образователния процес. Родителите също могат да участват с материали от изявите на детето извън училище. Работното портфолио освен завършени материали може да съдържа и дейности, които са в процес на развитие. Тук се включват учебни материали, оценки на учителя, рецензии и констатации на учители и на ученика, а така също и планове за бъдещи действия. В него се събират работи на ученика по различни теми, докато те могат да се преместят в портфолио за най-добрите постижения или в портфолио за оценяване на постиженията. Към работното портфолио могат да се добавят и материали за диагностика на нуждите на ученика. Така учителят има доказателства за силните и за слабите страни на ученика, които да се използват за постигане на целта на учебния процес. Тази информация е изключително необходима за планиране на обучението в бъдеще.

От гледна точка на използване на работното портфолио в диагностиката, основната му аудитория са учениците под ръководството на учителя. Докато работят върху своето портфолио и се съсредоточават над включените в него материали, учениците проявяват аналитичност и самостоятелност, и се научават на самонасочване и самоконтрол. Така учениците стават активни участници в процеса на собственото

си обучение. При по-малките ученици основната работа е на учителя с участието на ученика.

Работното портфолио обикновено се организира около конкретна предметна област; обектите, които се събират са свързани с целите на конкретната работна единица и документират напредъка на учениците в овладяването на тези цели. Следователно трябва да бъдат събрани достатъчно материали, за да се направи по-пълна оценка на постиженията на учениците.

Портфолио за най-добрите постижения на ученика

Най-удовлетворяващото за ученика приложение на портфолиото е за показване на най-добрите постижения на обучавания, тези, които го карат да се чувства горд. Много преподаватели, които не използват портфолиото за други цели, ангажират учениците в създаването на портфолио за най-добрите постижения.

Целта на това портфолио е да демонстрира най-високо ниво на постижения, постигнати от учениците (3). Събирането на обекти за това портфолио е начин на ученика да покаже кой е и какво може да прави.

Има много възможности за съдържанието на портфолиото за най-добрите постижения. Писмените портфолия са най-широко познати и използвани. Но учениците могат да изберат да включат много различни видове продукти в своето портфолио – рисунки, които харесват, стихотворение, което те са писали, списък с книги, които те са прочели, или труден проблем, който те са решили.

Тъй като ученикът избира сам най-добрите си творби, аудиторията за неговото портфолио е насочена към самият обучаващ се и други важни за него лица. Други хора към които то е насочено са настоящия учител, или този през следващата година, който може да научи много за ученика чрез изучаване на портфолиото.

Съдържанието на тези портфолия може да включва видео клипове, писмени работи, проекти, резюмета, както и препоръки. Актът на събиране на портфолио с такава практическа цел може да мотивира учениците за работа от високо качество. Повечето обекти на портфолиото за най-добрите постижения на ученика се съдържат в работното портфолио по време на учебния процес.

Понякога обаче ученикът ще включи част от материали от извънкласни дейности. В процеса на селекция учениците илюстрират това, което те мислят, че е важно за тяхното обучение, това, което те смятат за стойностно и искат да покажат на другите. Това портфолио обаче не дава нужната информация за процеса на обучение, тъй като то не съдържа данни за ежедневните резултати.

Портфолио за оценяване на постиженията на учениците

Основната цел на това портфолио е да документира изхода от обучението на учениците на определени етапи от учебното съдържание. Задача на оценяването е да даде живот на целите в учебния план, като посочи какво и до каква степен учениците трябва да усвоят (1).

Портфолиото за оценяване може да се използва за демонстриране на умения в различни учебни области за различен период от време.

Аудиторията на портфолиото за оценяване може да е учителят, който иска да бъде убеден, че целите за обучителната единица са усвоени. Много важна аудитория е и самият ученик, който доказва повишаването на своите знания.

Има осем основни стъпки в разработването на система на портфолиото за оценяване. Тъй като елементите на портфолиото представляват вид постижение, те спазват принципите за изграждане на добра оценяваща система:

1. Определяне на учебните цели, към които е адресирано портфолиото.
2. Определяне на решенията, които ще бъдат направени въз основа на оценката от портфолиото. Ще бъдат ли използвани оценките за задачи от по-голяма важност на по-високи нива от учебния процес (например да се даде възможност на ученика да направи преход от една образователна степен в друга)?
3. Дизайн на оценяващи задачи, свързани със задачите на учебния план. Уверете се, че задачите отговарят на учебните планове и представят адекватно съдържанието и способностите, които учениците се очаква да усвоят. Това ще гарантира валидността на оценяващата задача.
4. Определяне на критериите за оценка на всяка задача и установяване на стандарти за всеки критерий.
5. Определяне на това, кой ще направи оценка на портфолиото. Дали ще бъдат учители от училището на ученика? Учители от друго училище? Или оценители на по-високо административно ниво?
6. Да се обучат учители или други оценители за правилно определяне на резултата. Това ще осигури надеждността на оценките.
7. Да се пригоди учебният процес към управление и оценяване на портфолиото.
8. Както е определено в стъпка 2 да се вземат решения въз основа оценката от портфолиото (2).

Портфолиото може да бъде използвано за установяване, че учениците са усвоили основните елементи в учебния план и така процесът на дипломиране в даденото училище да зависи от показаните постижения. За да се гарантира взаимно съгласие в оценяването се събират образци от изпълнените задачи на учениците на различни етапи (наречени ключови документи) и се провеждат сесии за обучение на оценители.

В портфолиото за оценяване е важно съдържанието и то трябва да покаже, и документира това, което учениците са научили. Изискванията могат да идват от институции извън класната стая, например от специални комисии или образователни институции. В допълнение, процесът на подбор е по-контролиран, тъй като портфолиото трябва да документира конкретни резултати от обучението. И може да не съществува възможност за ученика да се „покаже” със своето портфолио.

Разглеждайки трите типа портфолио може да се обобщи, че всеки от тях има свои цели, аудитория и особености в изграждането, но също така и всеки от тях има своя принос в процеса на оценяване на постиженията.

Литература:

1. Clemmons, J., L. Laase, D. Cooper, N. Areglado, M. Dill. Portfolio in the Classroom: A Teacher's Sourcebook, Scholastic Inc., 1993
2. Ar1er, J., V. Spandel, R. Culham. Portfolios for Assessment and Instruction. Portland, 1994.
3. Portfolio Types, <http://www.eportfolio.eu/eportfolio/eportfolio-types.html>.